

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

COMITE INTERACADEMIQUE DE BALKANOLOGIE
DU CONSEIL DES ACADEMIES DES SCIENCES ET DES ARTS
DE LA R.S.F.Y.

INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

BALCANICA

ANNUAIRE DE L'INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

XI

BELGRADE 1980.

По завршетку другог српског устанка Георгије Папазоглу остаје у Србији. Аутор разматра активну делатност Папазоглу у аутономној Србији. Истиче његов значај

у креирању политичког живота и улогу у економском животу Србије за владе кнеза Милоша Обреновића.

Борђе С. Костић

ЧЕТВРТИ МЕЂУНАРОДНИ БАЛКАНОЛОШКИ КОНГРЕС

Отварање научних центара за континуирани рад на балканологији, оглашавање специјализованих часописа, издавање посебних монографија, одржавање регионалних скупова и разговора, а нарочито међународних конгреса, какав је био и последњи у Анкари августа 1979. године, сведоче о несумњиво појачаном интересовању и све плоднијем раду на балканолошким студијама у свету.

Не можемо се отети утиску да су сви досадашњи балканолошки конгреси представљали заједничко прегалаштво бројних учесника да свестрано развију и унапреде балканологију која се данас афирмисала као активан чинилац у развоју научне мисли о Балкану.

Намера нам је да унеколико сумирамо богат програм Анкарског конгреса. Кад је реч о балканолошким конгресима овај посао отежава огроман дијапазон специјалности и велики хронолошки распон. Тематска разубеност иде од археологије, преко свих историјских раздобља, до језика, књижевности, етнологије, фолклористике и уметности.

Пре него што бисмо споменули конкретне теме, изнећемо једно наше запажање понето са овог Конгреса. Теоријско-методолошка садржина предавања која смо успели да чујемо полазила је од добро разубеног и научно оправданог компаративизма, међутим, приметили смо и семантичке приступе, потврђене научно-емпиријским критеријумима, што је значило корак у ново. Семантичка димензија није потиснула оне друге погледе који су се темељили на материјалистичким и историјско-социолошким ставовима. Један део методолошких виђења није ишао даље од еклектичких опредељења.

Два главна реферата овог конгреса уз читав низ значајних ко-реферата, припала су југословенским научницима. Први реферат из археологије *Балкан у праисторијско доба између Мале Азије и Медитерана* дали су у коауторству М. Гарашанин и А. Бенац. Други реферат је био из етнологије *Техничко-земљорадничке справе у југоисточној Европи (до XIX века)* из пера Б. Братанић.

У археолошкој секцији биле су још две теме: *Балкан и Мала Азија у првом миленијуму пре н. е. и Балкан и Мала Азија у римско доба*. Овде се са корефератом појавила Д. Гарашанин.

Историјске теме су хронолошки полазиле са раним средњим веком, чија је главна тема била *Становништво и племена југоисточне Европе и њихове миграције у Византијском царству*. У раду ове секције учествовала је са својим корефератом *Панонска племена од VI — XII века и њихов однос према Византијском царству*, Д. Димитријевић.

Тема *Натурална економија и трговина производа у југоисточној Европи од XII — XV и XV — XVIII века*, имала је кореферат написан у коауторству С. Ђирковић и Д. Ковачевић *Натурална економија и трговина производа од XIII — XV века у областима данашње Југославије*.

Средњем веку припале су и ове теме: *Социјално-правне категорије и њихови односи према господару земље и држави и Континуитет и дисконтинуитет државних структура у периоду XVI — XVII века*. У оквиру ове последње теме Р. Михалчић је одржао кореферат *Континуитет и дисконтинуитет у формирању државних структура у Србији XIV века*.

Историја новог века и савремена историја имале су највећи број тема. Прва, *Национални покрети и политички развитак југоисточне Европе (XIX — XX века)* у којој је М. Пандевски прочитао свој кореферат *Политичке партије у европској Турској 1908 — 1912*. Друга, *Аграрне структуре земаља југоисточне Европе: кризе и реформе (XV — XX) века. Трећа, Теорија и пракса аграрних реформи. Четврта, Еволуција друштвених структура. Пета, Балкан и југоисточна Европа и међународном животу*, имала је два кореферата из Југославије, први. Р. Самарџића *Европски путници и земље Југоистока*, и други, М. Екмећића *Бугарско-српски односи у првој половини XIX века*. Последња, шеста тема гласила је *Културни развитак југоситочне Европе (XV — XX в.)*.

Секција за језик на овом Конгресу имала је три теме. Прва, *Узајамни односи језика земаља југоисточне Европе са корефератом И. Ајетија*. Друга тема *Еволуција друштвене лексике у савременим балканским језицима и трећа, Методолошки проблеми у балканској лингвистици*.

Књижевност је била заступљена са четири теме: *Методолошки проблеми у проучавању компаративне књижевности југоисточне Европе у оквиру које је кореферат поднео М. Бован, затим, Књижевност инспирисана историјом у земљама југоисточне Европе XIX века, Реализам у књижевности*

сти југоисточне Европе и Превођење књижевних дела.

Фолклор је имао две теме: *Процеси друштвених промена у земљама југоисточне Европе* у којој је кореферат *Процеси друштвених промена у Југославији данас* одржао Д. Антонијевић. Друга тема је *Развитак градског коштима у земљама југоисточне Европе (XVI — XVIII века и XIX — XX века)*. Овај широки тематски распон обухватио је три кореферата из наше земље: К. Балабанов *Поствизантијско сликарство Македоније и Србије од XV — XIX века*, С. Петковић, *Утицај османске уметности на сликарство југоисточне Европе* и В. Хан, *Допринос османске уметности применом уметностима југословенских народа у светлости југословенске историографије*.

Овај сажет приказ реферата и кореферата на светском конгресу балканолога у Анкари не исцрпљује листу југословенских учесника коју чине још шездесетак саопштења прочитаних у конгресним секцијама. Овај широки спектар проблема сасвим разложно поставља питање, како боље организовати радни део Конгреса, а не окрћити његову логичну целину, пошто су се слабости у том смислу појавиле и на овом Конгресу. Наравно не треба сметнути с ума, да Конгрес није циклус који очекује свој завршни потез, већ организам који се мора стално усавршавати, развијати, освежавати и ширити новим идејама.

Драгослав Антонијевић

БАЛКАНОЛОШКИ СИМПОЗИЈУМ ОДНОСИ СРБИЈЕ И ГРЧКЕ 1830 — 1908.

Везе и односи Србије и Грчке трају вековима, али су начини контакти били слаби, можда и због неразвијености њихових наука. У наше време све научне дисциплине су далеко развијеније, а с тим и научни контакти већи. Томе су допринеле и међународне организације (АИЕСЕЕ и др.) и институти, балканолошки у првом реду, основани с циљем да проучавају

културно-историјске везе и политичку сарадњу народа на Балканском полуострву и у југоисточној Европи. „Разлога за нашу сарадњу има више — нагласио је академик Васа Чубриловић на првом састанку научних делегација београдског и солунског балканолошког института децембра 1975. у Београду — а посебан разлог су наши традиционално добросусед-